

บทที่ 1.

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ภาษามีความสำคัญมาก นอกจากในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของประชาชาติ เป็นเอกลักษณ์ที่เห็นใจของคนในชาติ และนำมาซึ่งความร่วมมือสมัครสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันแล้ว¹ ภาษายังมีความสำคัญทางวัฒนธรรมอีกด้วย ดังคำกล่าวของ แมรี ฟินอคเชียโร (Mary Finocchiaro) และ ไมเคิล โบโนโม (Michael Bonomo) จากหนังสือ The Foreign Language Learner ซึ่ง ยูพา อินทรารุช ได้ถอดความไว้ว่า "ภาษา ไม่เพียงแต่เป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม เป็นรากฐานขององค์ประกอบอื่น ๆ ของวัฒนธรรมและเป็นกระจกเงาสท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของสังคมอีกด้วย"²

บทประพันธ์หนึ่งของ ชำ เลื่อง วุฒิจันทร์ ปรากฏในวารสารวัฒนธรรมไทย ก็มีข้อความสอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้น ดังนี้คือ

"วัฒนธรรมไทยไพศาลนัก   ได้เป็นหลักบอกแบบไทยไม่ล้มหลง
ภาษาเป็นแกนไว้ให้ไทยคง   ได้ดำรงเอกราชไม่ขาดตอน"³

¹ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า 9 ระบุว่า "เป็นปัจจัยที่บ่มารุงความสามัคคีของประชาชาติ"

² ยูพา อินทรารุช, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง คำบาลี-สันสกฤต ที่นำมาใช้ในภาษาไทย สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 1.

³ ชำ เลื่อง วุฒิจันทร์, วารสารวัฒนธรรมไทย, (มีนาคม 2514) : 1. (อัครสำเนา)

ระปะนีย์ นาคทรพรพ ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยเช่นเดียวกัน และมีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียน ในการประกอบอาชีพ และในการปกครองด้วย¹

เป็นที่น่ายินดี ที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมกับสังคมของประชาชาติในปัจจุบัน และวิชาภาษาไทยได้กลายเป็นวิชาหัวใจ มีคุณค่าสูงควรที่ประชาชาติจะต้องสนใจใคร่รู้ ใคร่เรียน เพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษา เห็นได้จากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 กำหนดให้ผู้เรียนเรียนวิชาบังคับภาษาไทย 12 หน่วยการเรียนรู้ จากหน่วยการเรียนรู้วิชาบังคับทั้งสิ้น 34 หน่วยการเรียนรู้² ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กำหนดให้ผู้เรียนเรียนวิชาบังคับภาษาไทย 12 หน่วยการเรียนรู้ จากหน่วยการเรียนรู้วิชาบังคับทั้งสิ้น 33 หน่วยการเรียนรู้ต่อปี และที่สำคัญก็คือ ผู้เรียนจะต้องสอบผ่านวิชาบังคับภาษาไทย และวิชาบังคับสังคมศึกษาทั้งหมด เมื่อผู้เรียนเรียนครบตามโครงสร้างของหลักสูตร แต่ยังไม่ผ่านวิชาบังคับทั้งสองนี้ถือว่า ยังไม่จบหลักสูตร³

จะเห็นได้ว่า นโยบายทางการศึกษาของไทยเน้นคุณค่าของวิชาภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อวางรากฐานความเป็นไทยให้มั่นคงโดยใช้ภาษาไทยเป็นแกนหลัก นำประชาชาติให้ประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุขสมกับอัถภาพ

ประชาชาติไทยควรตระหนักถึงถึงความสำคัญของภาษาไทย ฐานะที่และมีความรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะหวงแหนภาษาไทย และรักษาภาษาไทยซึ่งเป็นมรดกค่าควรเมืองนี้ให้คงอยู่สืบไป ดังกระแสนพระราชมารตทอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสที่เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระแสนพระราชมารตท เรื่องปัญหาการใช้คำไทยในการประชุมทาง

¹ระปะนีย์ นาคทรพรพ, บันทึกค้นคว้าภาษาไทย (พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2514) หน้า 1.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 (กรุงเทพมหานคร : แผนกวางพิมพ์ ร.ร.สารสาสน์วษระนคร, 2518), หน้า 3.

³กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 5.

วิชาการ ของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 กรกฎาคม 2505 ความว่า

ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง . . . เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน . . . เรามีโชคที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือออกเสียงใหญ่ของชัดเจนน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์¹

การที่จะรักษาภาษาไทย ในด้านวิธีใช้และการออกเสียงใหญ่ของชัดเจนนั้น จะต้องอาศัยหลักภาษา ซึ่งเป็นรากฐานของวิชาภาษาไทย ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาภาษาไทย โด่แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ที่รู้ภาษาไทยดีคึ้นนั้นจะปฏิเสธไม่ไควาเขาต้องอาศัยหลักภาษา² และท่านยังได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของหลักภาษาอีกว่า "การมีหลักภาษาไทยเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง หากขาดหลักภาษาไทยเสียแล้ว ก็เท่ากับขาดบรรทัดฐานของภาษา จะเป็นเหตุให้มีการใช้ภาษาอย่างบกพรอง ผิดพลาดและไขว้เขว นานไปจะทำให้ภาษาเสื่อมสลายไปได้"³

ในการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยพบว่า นักเรียนชอบเรียนหลักภาษาน้อยที่สุด⁴ หลักภาษาซึ่งเป็นวิชาสำคัญกลายเป็นปัญหาสำหรับนักเรียน⁵ ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ เนื้อหา

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระแสพระราชดำริ เรื่องปัญหาการใช้คำไทย (พระนคร : ศิวพร, 2505), หน้า 5.

²ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "ข้อสังเกตในการสอนวิชาหลักภาษา", ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2517 คมก. 1.2 (กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 1. (อัครสำเนา)

³ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "การสอนหลักภาษาไทย", ใน คำบรรยายวิชาสัมมนาการสอนภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 1 (อัครสำเนา)

⁴มงคลวรรณ ทองสุขโขทัย, "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 153.

⁵ประภาศรี สุขบรรทัด, "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508), หน้า 4.

วิชายาก เรียนไม่สนุก เรื่องที่เรียนซ้ำกัน ไม่มีสิ่งใหม่เพิ่มเติมเลย วิธีสอนของครูน่าเบื่อหน่าย ไม่มีกิจกรรมที่สร้างความสนใจ กระแสนสอนของวิชาในชั้น ทั้งไม่มีความมุ่งหมายและประโยชน์จากการเรียน รวมความว่าเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องมีการปรับปรุงด้านการเรียนการสอน หลักสูตร แบบเรียน และครูซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการเรียนการสอน ปัจจุบันหลักสูตรที่ดี แบบเรียนที่ดี มีการปรับปรุง อีกทั้งด้านบริหาร นิเทศการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบและวิธปฏิบัติงานก็ได้รับการแก้ไขปรับปรุงอยู่ ส่วนครูซึ่งเป็นจักรสำคัญจะต้องแก้ไขปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนการสอนเพื่อความก้าวหน้าของภาษาไทยโดยเร่งด่วน

ในโรงเรียนที่มีจำนวนครูเหมาะสมกับงาน ทางที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ชอบเรียนหลักภาษาของนักเรียน ในกรณีที่สาเหตุอยู่ที่ตัวครู สามารถทำได้ง่ายคือปรับปรุงวิธีสอนให้น่าสนใจ ไม่มุ่งเนื้อหาแต่เพียงอย่างเดียว เนื้อหาจะต้องจัดให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด และการสอนจะต้องสัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ ด้วย¹ ระบุประนี นาคกรทรรพ ซึ่งได้สังเกตเห็นปัญหาที่นักเรียนมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาหลักภาษาจนเป็นผลให้ใช้ภาษาอย่างบกพร่อง ได้เสนอแนะข้อที่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยควรปฏิบัติไว้อย่างน่าสนใจดังนี้ "ปลูกศรัทธา หาด้อย่าง ช่างสังเกตุ คิคเหตุผล ค้นคว้าวรรวม รวมกิจกรรม ทำอุปกรณ สอนการใช้ ให้หลักเกณฑ์ เล่นรอยกรอง"² วิธีสอนที่จะทำให้นักเรียนสนุกอีกวิธีหนึ่งคือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลายๆ จะเห็นว่าข้อเสนอนี้ต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหลือวิสัยของครูเลย ครูสามารถทำได้ แต่การศึกษาในประเทศไทยยังคงมีปัญหาอีกหลายประการ ประการแรกคือขาดครูทำหน้าที่บริหารโดยตรง จึง

¹สุจิต เพ็ชรชอบ, "การสอนหลักภาษาไทย", ในคู่มือครูวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2521), หน้า 130.

²ระบุประนี นาคกรทรรพ, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสัมมนาการสอนภาษาไทย, หน้า 35.

³นิรันดร์ นวมารค, "วิธีสอนหลักภาษา", ใน จุดสารภาษาไทย (ธนบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2504), หน้า 65.

จำเป็นต้องดึงตัวครูที่ทำหน้าที่สอนมาช่วยค้ำยันบริหาร ทำให้เกิดปัญหาประการที่สองตามมาคือขาดครู สุนีย์ สินธุเคชะ ไค้กล่าวถึงโรงเรียนในชนบทว่า โรงเรียนบางแห่งมีครูคนเดียวรับผิดชอบทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนนั้น ๆ รวมถึงสอนทุกวิชาในทุกระดับชั้นเรียน¹ ประการที่สามคุณภาพของครูยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือสัดส่วนที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้วางไว้ ประการที่สี่คือการศึกษาที่จัดไว้นั้นยังไม่สามารถสนองความต้องการทางการศึกษาซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ ประการที่ห้า ปัญหาทางด้านการนิเทศการศึกษาที่เป็นไปไม่ทั่วถึง ทำให้ไม่สามารถรักษามาตรฐานค่านุภาพของการศึกษา ปัญหาข้อสุดท้ายซึ่งสำคัญมากคือปัญหาด้านหลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู และอุปกรณ์การสอน หลักสูตรมีหลายแบบ มีวิชาเปิดใหม่มากทำให้ยุ่งยากในการผลิตแบบเรียน คู่มือครู และอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสม ทำให้ยากแก่การประสานงานและการวัดผลการเรียนการสอนเพื่อเปรียบเทียบกัน สิ่งที่จะแก้ไขปัญหายุ่งยากเหล่านี้ได้คือ เทคโนโลยี

กอบ สวัสดิ์พาณิชย์ ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีว่า "เทคโนโลยี หมายถึงการนำวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ในวงการต่าง ๆ หรือมาใช้งานสาขาต่าง ๆ เมื่อนำมาใช้แล้วก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบงานต่าง ๆ ง่าย มิได้หมายความว่า เมื่อนำเทคโนโลยีมาใช้แล้วแต่วิธีทำงานคงเดิมก็นับว่าเป็นเทคโนโลยี"²

วิจิตร ศรีสอาน³ ได้สรุปว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา คือการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอันเป็นผลเนื่องมาจากการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

เทคโนโลยีทางการศึกษาตามที่ได้มีการวิจัยทดลองใช้ชนิดที่พอจะเป็นที่รู้จักกันมาอยู่แล้ว ได้แก่ ชุดการสอน (Instructional Package) ชุดฝึกที่ครูทำขึ้น (Teacher-made kits) บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) และอุปกรณ์สำเร็จรูปประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Hardware) ทั้งหลาย เทคโนโลยีที่น่าจะได้รับการสนับสนุนและนำไปใช้มากที่สุดก็

¹สุนีย์ สินธุเคชะ, "คำบรรยายเรื่องการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ณ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพทุมวัน 26 พฤษภาคม 2521.

²วิภาวี บัณฑิต และ สัจจวาลย์ เอนก, ผู้รวบรวม. "เทคโนโลยีทางการศึกษา", เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย, หน้า 1. (อัสสัมชัญ)

³วิจิตร ศรีสอาน, "บทบรรณาธิการ", ในวารสารครูศาสตร์ 1-2 (ธันวาคม 2514-มีนาคม 2515), หน้า 5-8.

คือ บทเรียนแบบโปรแกรม ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะความเหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย กล่าวคือ

1. เหมาะสมกับสภาพการศึกษา บทเรียนแบบโปรแกรมที่ดีจะสามารถสอนเด็กให้เข้าใจรากฐานของวิชาบางวิชาได้ เป็นการแบ่งเบาภาระของครูได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ยังขาดแคลนครูเช่นในประเทศไทย ในขณะที่นักเรียนใช้บทเรียนแบบโปรแกรม ครูก็จะใช้เวลาอันเตรียมการสอนวิชาอื่น และครูจะมีเวลาว่างพอที่จะเอาใจใส่นักเรียนทั่วถึงด้วย

2. สามารถช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมนี้มีการดำเนินขั้นตอนตามหลักวิธีสอนทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เริ่มต้นด้วยจัดการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ช่วยกันคิดแล้วลงมือทำ ต่อจากนั้นก็นำไปทดลองใช้ และแก้ไขจนได้ผลดีจึงจะนำไปใช้จริง ประการสำคัญของบทเรียนแบบโปรแกรมก็คือ มีการแบ่งบทเรียนเป็นชั้น ๆ ตามลำดับความเข้าใจ ทำให้ทำการทดสอบบทเรียนได้ง่าย และสามารถใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการสอนที่ใดก็ได้¹

3. การลงทุนไม่สูงเกินไปนัก บทเรียนแบบโปรแกรมอาจเป็นเพียงหนังสือเล่มเดียวไม่จำเป็นต้องมีเครื่องกลไกหรือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น วิธีวิเคราะห์ระบบที่นำมาใช้จัดการศึกษาหรือกำหนดวิธีสอนก็ตาม เป็นเพียงวิธีคิดเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ใดมาประกอบ ถ้าเทคนิคหรือวิธีคิดเหล่านั้นซับซ้อนมากขึ้น ก็อาจจะนำสิ่งอื่น ๆ เข้ามาช่วยทำให้ทำงานง่ายเข้าหรือทำได้เร็วขึ้น²

จากการที่ได้ศึกษาคู่มือและวิธีสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ว ผู้วิจัยคิดว่า การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเป็นวิธีสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนทั้งปัญหาการศึกษาวิชาอื่น ๆ และที่สำคัญก็คือวิชาหลักภาษาไทย ได้

เมื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในวิชาหลักภาษาไทยซึ่งเป็นปัญหาของการเรียนการสอนภาษา

¹ดูภา สุจริตพงศ์, "Programmed Instruction" ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517), หน้า 197.

²จรรยา วงศ์สายัณห์, "เทคโนโลยีทางการศึกษา", ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517), หน้า 26.

ไทยแล้ว ผู้วิจัยพบว่า เรื่องวรรณยุกต์ซึ่งเป็นลักษณะเด่นมากลักษณะหนึ่งของภาษาไทยนั้นน่าสนใจที่สุด เพราะการผันวรรณยุกต์เป็นประโยชน์ในการสร้างเสียง เมื่อมีหน่วยเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์มาประสมกันก็จะเกิดเป็น พยางค์ เป็นคำ และความหมายก็จะตามมา เป็นความก้าวหน้าของภาษา ถึงแม้จะมีคำใช้มากขึ้นในภาษาไทย แต่ผู้ใช้ภาษาโดยเฉพาะนักเรียนจำนวนไม่น้อยผันวรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง จึงใช้คำผิด ทั้ง ๆ ที่เรียนมาตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเรื่อยมาจนถึงระดับอุดมศึกษาก็ตาม

บรรณาด พวงสุวรรณ¹ กล่าวว่า สาเหตุที่นักเรียนมีข้อบกพร่องในเรื่องการผันวรรณยุกต์นั้นเนื่องมาจาก เวลาเรียน และการฝึกฝนน้อย ความแม่นยำจึงไม่มี ประกอบกับรูปและเสียงของวรรณยุกต์มีทั้งที่ตรงกัน และไม่ตรงกัน จึงทำให้นักเรียนเกิดความสับสนอยู่เสมอ

จากงานวิจัยของ สามารถ ศักดิ์เจริญ² เรื่องปัญหาการเขียนตัวสะกดการันต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งได้วิเคราะห์การเขียนคำผิดของนักเรียนไว้หลายประการนั้น ประการที่สำคัญก็คือ การเขียนคำผิดโดยใช้รูปวรรณยุกต์ผิด เพราะคิดเทียบเสียงเท่านั้น และการเลือกรูปพยัญชนะผิดก็เป็นผลให้เลือกรูปวรรณยุกต์ผิดด้วย เมื่อเขียนผิดพลาดการอ่านก็ย่อมผิดพลาดด้วย เพราะต้องอ่านจากรูปเขียน ความผิดพลาดทั้งหลายที่เกิดขึ้นนั้น ย่อมมีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจหลักของภาษาเป็นประการสำคัญด้วยประการหนึ่ง ฉะนั้น การที่จะให้นักเรียนสามารถผันวรรณยุกต์ถูกต้องแม่นยำไฉน ผู้วิจัยคิดว่าจะต้องปลูกฝังความรู้พื้นฐานให้รู้จักทั้งการผันวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ ไตรยางศ์ อักษรคู่อักษรเดี่ยว คำเป็นและคำตาย โดยลำดับและมาถึงขั้นสำคัญคือ การผันวรรณยุกต์

กรรมวิธีหนึ่งที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนี้ก็คือ การ

¹บรรณาด พวงสุวรรณ, "การสร้างแบบฝึกหัดการผันวรรณยุกต์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 3-4.

²สามารถ ศักดิ์เจริญ, "ปัญหาการเขียนตัวสะกดการันต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดภาคใต้", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 78.

ไซท์เรียนแบบโปรแกรม ซึ่งมีเนื้อหา คำอธิบาย และตัวอย่างจำนวนมากพอสมควร ที่จะช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน และเรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันไป มีคำถามซึ่งช่วยให้นักเรียนตอบ และนักเรียนก็จะรู้คำตอบที่ถูกต้องได้ทันที ลักษณะการสื่อสาร และการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว นี้ เป็นการสนองความต้องการของเด็กวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี และเด็กในวัยนี้ใฝ่พอที่จะรู้ค่าของการศึกษา และความจำเป็นของการศึกษาภาษาไทย โดยเฉพาะเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้วรรณยุกต์ในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่และเป็นภาษาที่จำเป็นที่สุดสำหรับประเทศไทย ด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกเนื้อหาวิชาหลักภาษาไทย เรื่อง วรรณยุกต์ มาสร้างเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อทำการวิจัยต่อไป

นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว สาเหตุอื่น ๆ อีกที่กระตุ้นให้ผู้วิจัยตัดสินใจศึกษาและวิจัยเรื่อง "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องวรรณยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" คือ

1. มีความสนใจใคร่รู้ และทดสอบเรื่องบทเรียนแบบโปรแกรม ซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่ทางการศึกษา และคิดว่าอาจใช้ประโยชน์เป็นบทเรียนใช้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วไป และในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสอนอยู่โดยตรง
2. การค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการช่วยเผยแพร่ให้ครูทั้งหลายได้รู้จักบทเรียนแบบโปรแกรมมากขึ้น และอาจเป็นสิ่งเร้าให้ครูทั้งหลายคิดสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของตนเอง และอาจทำให้ครูซึ่งใคร่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องบทเรียนแบบโปรแกรมแล้วนี้ นำความรู้ไปเผยแพร่ ก่อให้เกิดบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องต่าง ๆ ในแต่ละแขนงวิชาต่อไป
3. จากการสำรวจวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่า ยังไม่มีผู้ใดนำเรื่องวรรณยุกต์ไปสร้างเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลย
4. จากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยเอง รวมทั้งข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ ปรากฏว่า หลักภาษาได้รับความสนใจน้อยที่สุด นักเรียนส่วนมากไม่ชอบหลักภาษา ซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากครู และวิธีการสอนของครู ผู้วิจัยจึงคิดว่า บทเรียนแบบโปรแกรมนี้อาจสามารถเปลี่ยนบรรยากาศจำเจที่นักเรียนเบื่อหน่ายได้ เพราะนักเรียนจะมีบทบาทตลอดเวลา ได้ใช้ความคิดความ

สามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ครูเป็นเพียงผู้ช่วยแนะนำได้ ๆ น้อย ๆ หรือแนะนำเพิ่มเติมเมื่อจำเป็น นับเป็นการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของนักเรียน และเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการแก่นักเรียน อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

5. เป็นที่ประจักษ์ว่า การจัดการศึกษาของไทยในทุกโรงเรียน ไม่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน คุณภาพของการศึกษาจึงต่างกันไปสู่แต่ความเจริญของสังคม ยิ่งจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ประกอบกับพัฒนาการก้าวหน้าของสังคมและเศรษฐกิจ คนก็เห็นความจำเป็นของการศึกษามากขึ้น และแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้น¹ บทเรียนแบบโปรแกรมที่ก็จะสามารถสนองความต้องการทางด้านการศึกษาของสังคมได้ โดยที่นักเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบเต็มที่ นักเรียนจะเรียนได้ด้วยตนเอง จะเรียนที่ใด เวลาใดก็ได้เสมอ สู้แต่ความต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "วรรณยุกต์" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (THE 90/90 STANDARD)
3. เพื่อนำบทเรียนที่สร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนแบบโปรแกรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีโอกาสเรียนและทบทวนความรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก และสามารถแก้ความเข้าใจผิดของตนได้ทันที
2. ช่วยแบ่งเบาภาระของครูในการทบทวนการสอนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทำให้ครูมีเวลา

ไพโรจน์ เบาลี, คู่มือการเขียนบทเรียนแบบโปรแกรม (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 1.

เตรียมบทเรียนที่เป็นไปในทางสร้างสรรคและก้าวหน้ายิ่งขึ้น

บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นมาจะใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (THE 90/90 STANDARD)¹

90 ตัวแรก หมายถึง นักเรียนสามารถทำบทเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 90

90 ตัวหลัง หมายถึง นักเรียนสามารถทำข้อสอบหลังจากเรียนบทเรียนแบบ โปรแกรม จบได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 90

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1. ศึกษาเรื่องบทเรียนแบบโปรแกรม จิตวิทยาที่เป็นพื้นฐาน และวิธีเขียน
2. ศึกษาเนื้อหาวิชาอันเกี่ยวกับเรื่องวรรณยุกต์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ เรื่อง ไตรยางศ์ อักษรคู่ อักษรเดี่ยว รูปวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ คำเป็น คำตาย การผันวรรณยุกต์ โดยพิจารณาจากหลักสูตร ประมวลการสอน หนังสือแบบเรียน และตำราหลักภาษาไทย
3. พิจารณาเลือกวิธีการเขียนบทเรียนแบบโปรแกรมที่เหมาะสมมาใช้
4. กำหนดความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของบทเรียนแบบโปรแกรม
5. สร้างข้อทดสอบก่อนเรียนบทเรียน (Pre-test) และข้อสอบหลังเรียนบทเรียน (Post-test)
6. สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "วรรณยุกต์" ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้
7. ทดลองบทเรียนแบบโปรแกรมนี้อย่างทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยทดลองเป็น 4 ชั้น ดังนี้

¹เป็รื่อง กุฑูท, "การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป", ในคู่มือการเรียนวิชาMulti media Approach for Programmed Instruction (กรุงเทพฯนคร : สาขาไสตทัศน์ศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515), หน้า 124-126.

- 7.1 ชั้นรายบุคคล ทดลองจำนวน 1 ครั้ง
- 7.2 ชั้นกลุ่มเล็ก (10 คน) ทดลองจำนวน 1 ครั้ง
- 7.3 ชั้นภาคสนาม ทดลองจำนวน 1 ครั้ง กับตัวอย่างประชากร 100 คน
- 7.4 นำผลการทดลองชั้นภาคสนามมาวิเคราะห์หาวิธีทางสถิติ เพื่อหาประสิทธิภาพ

ของบทเรียน

8. สรุปผลการใช้บทเรียน และแสดงผลการวิจัยเป็นตารางประกอบด้วย

ขอบเขตในการวิจัย

1. บทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "วรรณยุกต์" ที่สร้างขึ้นนี้ เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง (Linear Program) เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมรูปตำรา (Programmed Text-book) และใช้วิธีเขียนตามแบบของ Skinner คือผู้เขียนสร้างคำตอบเอง
2. เนื้อหาของบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "วรรณยุกต์" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขอบเขตเท่าที่ปรากฏในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2518 โดยสรุปจากตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปทิศศิลปสาร กำชัย ทองหล่อ เสนีย์ วิสารวรรณ เจือ สะระเวทิน สว่างวรรณ กาญจนชีวะ สะอาด อินทรสาดี และคณะ และ ผอม โปษะกฤษณะ
3. แบบทดสอบของบทเรียนมีความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Validity) และมีค่าความเชื่อถือได้เป็นเกณฑ์
4. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองภาคสนามจำนวน 100 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
5. การใช้เวลาในการทำบทเรียนแบบ โปรแกรมนี้ไม่จำกัดเวลา แล้วแต่ระดับความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกัน
6. การทดลอง ทำในภาคต้นของปีการศึกษา ตัวอย่างประชากรเคยเรียนเรื่องวรรณยุกต์มาแล้วในทุกระดับชั้นที่ผ่านมา

ความจำกัดของการวิจัย

ผลของการวิจัยนี้อาจจะมีความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจาก

1. นักเรียนยังไม่คุ้นกับวิธีการสอนด้วยบทเรียนแบบโปรแกรม
2. นักเรียนบางคนอาจไม่มีความจริงจังในการทำบทเรียนแบบโปรแกรมนี้

คำจำกัดความในการวิจัย

1. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) หมายถึง "ลำดับประสบการณ์ที่จัดวางไว้สำหรับนำผู้เรียนไปสู่ความสามารถ โดยอาศัยความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับการตอบสนอง"¹

2. บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง (Linear Program) เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมที่มีวิธีการจัดเรียงลำดับหน่วยย่อยของบทเรียนจากง่ายไปหายาก ผู้เรียนจะเริ่มเรียนจากหน่วยแรกต่อเนื่องไปจนถึงหน่วยสุดท้าย จะข้ามไปเรียนหน่วยหนึ่งหน่วยใดไม่ได้ เพราะสิ่งที่เรียนรู้อาจมาจากหน่วยแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานในการเรียนหน่วยต่อไป การที่แบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ออกไปนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดของผู้เรียน การตอบคำถามในบทเรียนมักจะทำให้เติมคำในช่องว่างหรือให้ตอบ ถูกหรือผิด แล้วให้อีกโอกาสแก่ผู้เรียนได้ตรวจคำตอบที่ถูกต้องซึ่งอยู่ในหน่วยถัดไป ถ้าตอบผิดก็ให้ทบทวนใหม่แล้วจึงทำหน่วยต่อไป

3. บทเรียนแบบโปรแกรมรูปตำรา (Programmed Textbook) คือบทเรียนที่นำมาให้นักเรียนได้เรียนด้วยตนเอง โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือทางสถิติคอมพิวเตอร์อื่น ๆ มาช่วย มักจะออกมาเป็นรูปเล่มเช่นเดียวกับตำราเรียน

4. กรอบ (Frame) หมายถึง เนื้อหาของบทเรียนซึ่งแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ลำดับจากง่ายไปหายาก ในแต่ละกรอบจะมีคำอธิบายเนื้อหาและคำถาม พร้อมทั้งมีคำตอบให้เลือก หรือบางครั้งให้ผู้เรียนเติมคำ โดยจะมีคำตอบที่ถูกต้องในกรอบถัดไป ในการวิจัยฉบับนี้จะใช้อักษรย่อ

¹ เป็รื่อง กุฑมุต, "การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป", หน้า 1.

ว่า ก. แต่ละกรอบจะมีหมายเลขกำกับเรียงไปตามลำดับ เช่น ก.1, ก.2 ฯลฯ

5. ประสิทธิภาพของบทเรียน คือเกณฑ์มาตรฐาน 90/90(The 90/90 Standard) คือ

90 ตัวแรก หมายถึง นักเรียนสามารถทำบทเรียนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 90 หากได้โดยนำคะแนนจากคำตอบที่ถูกของแต่ละคนในบทเรียนมารวมกัน แปลงค่าที่ได้เป็นร้อยละ ค่าที่ได้คือจำนวนคำตอบโดยเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดทำถูก

90 ตัวหลัง หมายถึง นักเรียนสามารถทำข้อทดสอบหลังจากเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมจบถูกต้อง เฉลี่ยร้อยละ 90 หากได้โดยนำคะแนนจากแบบทดสอบที่แต่ละคนทำถูกหลังจากเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมแล้วมารวมกัน แปลงค่าที่ได้เป็นร้อยละ คำตอบที่ได้คือ ค่าเฉลี่ยของข้อสอบที่นักเรียนทำถูก

ถ้าผลการวิเคราะห์บทเรียนแบบโปรแกรมที่นำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้มาตรฐานดังกล่าว ก็ถือว่าบทเรียนแบบโปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพ

6. แบบทดสอบ (Test) คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ของนักเรียนก่อนที่จะเรียนและหลังจากเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ว

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 111 คน

8. หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2518 หมวดภาษาไทย

9. หลักภาษา หมายถึง คำราชาศัพท์ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ และฉันทลักษณ์

10. วรรณยุกต์ (Tones) คือ ระดับเสียงสูงต่ำของคำ เพื่อกำหนดความหมายของคำที่มีเสียงพยัญชนะและสระเหมือนกัน ให้ความหมายต่างกัน คำทุกคำจะคงมีเสียงวรรณยุกต์เสมอ อาจไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับก็ได้ หรือเสียงวรรณยุกต์ไม่ตรงกับรูปวรรณยุกต์ก็ได้

วรรณยุกต์เกี่ยวข้องกับเรื่อง คำเป็น, คำตาย, สระเสียงสั้น, สระเสียงยาว, เสียงของพยัญชนะแต่ละรูปจำแนกเป็นอักษร 3 หมู่ ซึ่งเรียกว่า ไตรยางศ์, รวมถึงอักษรคู่อักษรเดี่ยว และการผันวรรณยุกต์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนของไทย โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่องอื่น ๆ
3. เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนใช้ศึกษา และทดสอบความเข้าใจด้วยตนเอง เป็นการประหยัดเวลา และช่วยแก้ปัญหาการขาดครู หรือช่วยแบ่งเบาภาระของครู เพื่อที่จะได้มีเวลาเตรียมการสอนเรื่องอื่น ๆ อีก
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสนใจเรียนวิชาหลักภาษาไทย เรื่อง วรรณยุกต์ เพิ่มขึ้น เป็นผลให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา เรื่องนี้ชัดเจนขึ้น
5. เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจ สำหรับผู้เรียนที่มีสติปัญญาปานกลางหรือระดับต่ำกว่าปานกลาง
6. เพื่อเป็นการเผยแพร่การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของเมืองไทยให้แพร่หลายยิ่งขึ้น
7. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้อื่นในการวิจัยต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย